

שילוביות בקהילת המודיעין במערב

עדי לב ושירה כהן¹

שיתוף מידע וידע בתוך הקהילה

כדי לייצר שילוביות בקהילת המודיעין ולמצות באופן הטוב ביותר את הידע והיכולות הקיימות בכל אחד מארגוני המודיעין במדינה, צריך לשתף מידע וידע בתוך הקהילה המודיעינית. כמה מדינות עושות זאת הן באופן רחב הן בנושאים ספציפיים.

פלטפורמות לשיתוף מידע וידע עשויות להיות מועילות מאוד לקידום שיתופי פעולה חדשים ולאפשר לסוכנויות השונות לעבוד באופן יעיל יותר וללא כפילויות. עם זאת, בשל אופיו המסווג של המידע והידע שלסוכנויות המודיעין, שיתופם אינו קל לביצוע והוא מחייב אימוץ גישה בין-ארגונית משתפת, פיתוח טכנולוגיות ייחודיות, או הגבלת מאפייני המידע והידע המשותף. בחנו כמה קהילות מודיעין אשר משתמשות בפלטפורמות לשיתוף מידע וידע.

INTELLIGENCE COMMUNITY ENTERPRISE SERVICES (ICES);
LOGO DESIGNED BY SSGT JEFF GEURIN, PUBLIC DOMAIN,
VIA WIKIMEDIA COMMONS

ארה"ב - ב-2006 נחשפה רשת ה"אינטליפדיה" האמריקאית, הגרסה של קהילת המודיעין האמריקאית לאנציקלופדיה. האינטליפדיה פועלת כיום כפונקציה המשלבת ויקיפדיה מודיעינית, לוח מודעות ועיתון פנימי של סוכנויות המודיעין. מטרתה המקורית הייתה שימוש בחוכמת ההמונים של קהילת המודיעין האמריקאית כדי ליצור מסמכים והערכות שישקפו את כלל הדעות בקהילה, ויגיעו עד לשולחנם של מקבלי ההחלטות.

האינטליפדיה הפכה במרוצת השנים לחלק אינטגרלי בעבודה היום-יומית של קהילת המודיעין, אך היא לא עמדה במטרתה המקורית ולא יצרה שינוי משמעותי במסמכי המודיעין, אלא בעיקר שימשה מקור לשימור ולאחזור מידע. ב-2017 כללה הפלטפורמה דף בית עם כתבות "מומלצות", כתבות שוטפות ומתחלפות, עמודי עזר ואף עמוד לבקשות לשיתוף פעולה. אפשר למצוא בדפי אינטליפדיה גם "טיפים" ומידע מקיף על קונפליקטים ברחבי העולם. לפלטפורמה יש כיום שלוש גרסאות: סודי ביותר, סודי ולא מסווג אך רגיש.²

1 עדי לב היא עוזרת מחקר המכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין; שירה כהן שימשה בעבר עוזרת מחקר במכון וכיום מנהלת תכנית המצטיינים לאסטרטגיה וקבלת החלטות במרכז הבינתחומי.

2 DREYFUSS, E. (2017). THE WIKIPEDIA FOR SPIES – AND WHERE IT GOES FROM HERE. WIRED. RETRIEVED FROM [HTTPS://BIT.LY/3CGVBX](https://bit.ly/3CGVBX)

היישומון Tearline מתמקד במידע גלוי המהווה כיום 80% מהידע המודיעיני המבוסס בקהילה האמריקאית. הרעיון היה שכפי שאדם שותה את כוס הקפה בבוקר וקורא חדשות בטלפון, כך יוכל גם קצין המודיעין לעשות, ללא הצורך להגיע למשרד מול המחשב המסווג. היישומון זמין בטלפון סלולרי

ב־2011, כאשר הבינו יוצרי הפלטפורמה, ובראשם האנליסט כריס ראסמוסאן, כי אינטליפדיה לא תיהפך ל"קול הרשמי" של קהילת המודיעין, הם ניסו ליצור גרסה רשמית יותר של הפלטפורמה, שנקראה Living Intelligence System. אף שהגרסה החדשה זכתה לשבחים, לא הצליחה קהילת המודיעין להטמיע מידע גלוי.

בשל כך, פותח בהובלת ה-NGA יישומון חדש בשם Tearline המתמקד במידע גלוי המהווה כיום 80% מהידע המודיעיני המבוסס בקהילה האמריקאית. הרעיון היה שכפי שאדם שותה את כוס הקפה בבוקר וקורא חדשות בטלפון, כך יוכל גם קצין המודיעין לעשות, ללא הצורך להגיע למשרד מול המחשב המסווג. היישומון זמין בטלפון ובמחשב בגרסת אפל ואנדרואיד.³ כל אדם יכול להוריד את היישומון, אך נדרש זיהוי פרסונלי כדי לאשר את הכניסה אליו. הצוות שפיתח את היישומון הורכב מ־30 סוכנויות שונות, שכללו את ברית חמש העיניים (ארה"ב, אוסטרליה, ניו זילנד, קנדה ובריטניה).

נוסף על האינטליפדיה, קהילת המודיעין האמריקאית מתחזקת גם את TIDE- Terrorist Identity Datamart Environment, מאגר מידע מרכזי של ממשלת ארה"ב על טרוריסטים בין־לאומיים ידועים או חשודים. **המאגר מכיל מידע מסווג הנמסר על ידי חברי קהילת המודיעין מארגונים שונים**, ביניהם ה־NSA, CIA, FBI, DIA ועוד. חברי הקהילה יכולים להזין או להשתמש במידע מתוך המאגר.⁴

הודו

בעקבות מתקפת הטרור במומביי ב־2008 הגיעה ועדת החקירה של האירוע למסקנה כי יש להביא לתיאום וללכידות מבצעית בגופים השונים בקהילת המודיעין העוסקים בלוחמה בטרור.

3 TEARLINE, ACCESSED JUNE 2021, RETRIEVED FROM: [HTTPS://WWW.TEARLINE.MIL/](https://www.tearline.mil/).
4 TERRORIST IDENTITIES DATAMART ENVIRONMENT (TIDE) FACT SHEET (2020), DNI, RETRIEVED FROM: [HTTPS://BIT.LY/3bDvQcJ](https://bit.ly/3bDvQcJ)

כבר ב-2009 החליטו על הקמת ה-NATGRID, רשת המודיעין הלאומית של הודו שתפעל כרשת מסווגת לשיתוף מידע מודיעיני בין סוכנויות המודיעין השונות במדינה. המטרה של NATGRID הייתה לייצר בין הסוכנויות אינטגרציה שתאפשר התמודדות טובה יותר אל מול איום הטרור.⁵

הרשת החדשה מתוכננת לשלב כ-24 מסדי נתונים של ארגוני המודיעין השונים במדינה ומאגרי מידע ממשלתיים, הכוללים בין היתר מידע על פרטי חשבונות אשראי, ויזות, הגירה וכולי. במסגרת זאת, עיבוד הנתונים יבוצע אוטומטית, באופן שיקל על האנליסטים בקהילת המודיעין ובארגוני אכיפת החוק לנתח את המידע במהירות ולהגיב לאיומים ביעילות. הרשת תאפשר תחילה גישה ל-10 סוכנויות המודיעין המרכזיות במדינה, כאשר בשלב הסופי המטרה היא כי תתאפשר גישה מסוימת למעל 1,000 ארגונים מודיעיניים אזרחיים וממשלתיים.

באוגוסט 2019 רשת NATGRID הייתה עדיין בשלבי פיתוח ולא מבצעת. הודו הודיעה כי המערכת תהיה מבצעית עד סוף 2020, אך לא הוציאה מאז עדכון בדבר פעילות המערכת. עם זאת, ביולי 2020 נחתם הסכם שלפיו המערכת תקבל נתונים מ-14,000 תחנות משטרה ברחבי הודו. הקמת הרשת צפויה לחייב תיקונים בחוקי המדינה המאפשרים שיתוף והעברת נתונים על אודות רכוש של אזרחים, עסקאות בנקאיות ושימוש באינטרנט.

אירופה

לאחר מתקפות הטרור בצרפת בנובמבר 2015, אשר חשפו פערים מודיעיניים בתחום, הושק ביולי 2016 בסיס נתונים מודיעיני אירופאי, שנועד לייצר שיתוף מודיעיני נרחב יותר בין חברות האיחוד במטרה למנוע מתקפות טרור. בסיס הנתונים אמור לאפשר שיתוף מידע מהיר יותר וקל יותר בנוגע לאיומים אפשריים,

אפילו בזמן אמת. שיתוף הפעולה כולל את כל 28 חברות האיחוד האירופי יחד עם שוויץ ונורווגיה, ובסיס הנתונים עצמו מנוהל בהולנד. החידוש במערכת זו הוא האפשרות להצליב מידע ממקורות שונים במדינות החברות בו. כך, לדוגמה, אם גורם מוכר הגיע לאמסטרדם, אפשר לבדוק האם הגיע למדינה עם קרוב משפחה או גורם אחר הקשור אליו, ולעקוב אחר תנועתם באירופה.⁶ מכלל הדוגמאות הללו אפשר ללמוד כי שיתוף מידע בין סוכנויות מודיעין שונות עשוי להועיל

SINGH, V. (2020). NATGRID TO HAVE ACCESS TO DATABASE THAT LINKS AROUND 14,000 POLICE STATIONS, *THE HINDU*. 5
RETRIEVED FROM: [HTTPS://BIT.LY/3HA71BF](https://bit.ly/3HA71BF)
SHALAL, A., & ESCRITT, T. (2016). EUROPEAN INTELLIGENCE DATABASE SEEN AIDING FIGHT AGAINST SUSPECTED 6
MILITANTS. *REUTERS*. RETRIEVED FROM: [HTTPS://REUT.RS/3XJ9H0V](https://reut.rs/3XJ9H0V)

בקבלת תמונת מודיעין רחבה, במניעת כפילויות ובהתייעלות באיסוף, במחקר ובמבצעים. עם זאת, קיימות כמה סוגיות שיש להביא בחשבון בעת ששוקלים לייצר מאגר נתונים שיתופי, ובהן סיווג המידע, פיתוח פלטפורמות ייעודיות, ולעיתים, כפי שמתרחש בהודו, חקיקה שתאפשר את שיתוף המידע. אף על פי כן, יש דרכים אפשריות לעקוף את המכשולים. למשל, אפשר לייצר שיתופיות בדרגות סיווג נמוכות יותר, כגון מידע גלוי/שמור; להשתמש בפלטפורמות קיימות כבסיס לפיתוח המערכות השיתופיות הללו; ואף להרחיב הרשאות למערכות שימור הידע אשר קיימות כבר במערכות המודיעיניות בארגונים מסוימים.

הקמת גופים קהילתיים משותפים

אחד הצעדים שאפשר לנקוט להגברת השילוביות ושיתוף הפעולה בין קהילות המודיעין הלאומיות הוא הקמת גוף מודיעין משותף. גוף זה עשוי לתכלל את עבודת המודיעין במדינה, כמו ה-DNI לדוגמה, או להיות אמון על נושא ספציפי הדורש ריכוז מיומנויות מכלל גופי המודיעין במדינה. ברחבי העולם אפשר למצוא דוגמאות רבות אשר מאפשרות לקהילות המודיעין לשלב כוחות, לסנכרן עבודה ולעבוד באפקטיביות רבה יותר.

ארה"ב

בארה"ב קיימים כמה גופים שמטרתם יצירת שילוביות בתוך הקהילה. מלבד ה-DNI קיים בארה"ב גם הארגון המשולב ה-NCTC⁷, אשר הוקם ב-2003 בעקבות המלצת הוועדה של 9/11. ה-NCTC נמצא תחת ה-DNI ואחראי על מאמצי ההתמודדות עם אתגר הטרור. הוא מרכז תחתיו מומחים מכמה ארגונים ובהם ה-FBI, ה-CIA ומשרד ההגנה האמריקני. ה-NCTC מקיים בין היתר כנסים והערכות מצב על האסטרטגיה האמריקאית למול איומי טרור.⁸ תחת ה-DNI קיימים ארגונים משולבים נוספים כגון ה-NCSC, סוכנות האחראית על סיכול ריגול נגדי, וה-NCPC האחראית על מודיעין משולב למניעת פרוליפרציה של נשק לא קונבנציונלי.

לאור האתגרים והאיומים המשתנים, קהילות מודיעין בוחרות להקים גופים משותפים להתמודדות עם אתגרים ייעודיים, קרי אתגר הטרור ולאחרונה גם אתגר ההשפעה הזרה העוינת. מקרי הבוחן המפורטים לעיל עשויים להוות מקור השראה עבור הקמת גוף משותף בקרב קהילות מודיעינית במדינות מערביות

נוסף על כך החלה ארה"ב בתחילת שנת 2021 בהקמה של מרכז מודיעין להתמודדות עם ההשפעה זרה עוינת. המהלך החל בהמשך להצטרפות של הערכות אצל גורמי המודיעין ונבחרה הציבור, על הרצון של רוסיה ומדינות אחרות (איראן, סין וצפון קוריאה) להתערב בבחירות

7 NATIONAL COUNTERTERRORISM CENTER
8 NCTC News Room, ODNI, RETRIEVED FROM: [HTTPS://BIT.LY/2VDIBSX](https://bit.ly/2VdIBSX)

האחרונות ולזרוע כאוס בקרב הציבור האמריקני. גוף זה יהווה מרכז מידע למודיעין העוסק בהשפעה עוינת, המגיע מסוכנויות מודיעין שונות, ויספק הערכות והתרעות מפני פעילויות שכאלו. המרכז נדרש לפי חוק, לכלול אנליסטים מכלל הארגונים המודיעיניים במדינה,⁹ ייתכן כי הדבר מצביע מעבר לחשיבות של יצירת תמונה מלאה, גם על הרצון לקדם פלורליזם של דעות בקרב המרכז החדש.

קנדה

מרכז הערכת מודיעין הטרור המשולב¹⁰ הוקם בקנדה ב־2003 במטרה להוות גוף משולב להערכות מודיעין כוללות בתחומי הטרור. עובדי המרכז הם אנשי מקצוע ממחלקות וסוכנויות בתוך קהילת הביטחון והמודיעין של קנדה, אשר חלקם נמצאים במרכז בהקצאה זמנית, ויחזרו לסוכנויות הבית שלהם לאחר תקופת זמן מסוימת במרכז. אנשי מקצוע אלו מאגדים תחומי מומחיות שונים מארגונייהם ובכך תורמים מגוון יכולות המאפשרות התמודדות אפקטיבית עם איום הטרור. המרכז הוא גוף עצמאי שאינו כפוף לסוכנויות אחרות,^{11,12} והוא כפוף לביקורת של ועדה חיצונית בשם הוועדה לביקורת מודיעין ביטחוני, ועדה אזרחית האחראית על שמירת זכויות הפרט בקהילת המודיעין הקנדית.

יפן

גם ביפן הוקמה בדצמבר 2015 יחידת מודיעין משולבת נגד טרור, המשלבת 24 מומחים ממשרד החוץ, ממשרד ההגנה מהסוכנות המשטרתית ומה-CIRO.¹³ מטרתה של יחידה זו היא לגשר על היעדר הניסיון המוסדי והטכני של ארגוני המודיעין ביפן מחוץ למדינה, וספציפית על היעדר הניסיון במלחמה בטרור, והיא עסוקה בעיקרה באיסוף מודיעין מחוץ ליפן.¹⁴

סיכום

מקרי הבוחן המפורטים לעיל עשויים לספק קווים מנחים ראשונים עבור הקמת גופים משותפים בקרב קהילות מודיעיניות במדינות מערביות. הוורסטיליות הארגונית של הגופים הללו מאפשרת התאמתם לצורכיהן השונים של מדינות שונות. כמו כן, נראה כי לאור האתגרים והאיומים המשתנים, קהילות מודיעין בחרות להקים גופים להתמודדות עם אתגרים ייעודיים חוצי ארגונים, דוגמת אתגר הטרור ולאחרונה גם אתגר ההשפעה הזרה העוינת.

MATISHAK, M. (2021). INTELLIGENCE COMMUNITY CREATING HUB TO GRID AGAINST FOREIGN INFLUENCE. *POLITICO*. 9
 .RETRIEVED FROM: [HTTPS://POLITI.CO/3GFwxKD](https://politi.co/3GFwxKD)
 INTEGRATED TERRORISM ASSESSMENT CENTER 10
 :GOVERNMENT OF CANADA. (2021). INTEGRATED TERRORISM ASSESSMENT CENTER. RETRIEVED FROM 11
[HTTPS://BIT.LY/3pTFEKY](https://bit.ly/3pTFEKY)
 ORIGINS OF SIRC. (2012). *SECURITY INTELLIGENCE REVIEW COMMITTEE*. RETRIEVED FROM: [HTTPS://BIT.LY/3iLzLF7](https://bit.ly/3iLzLF7) 12
 CABINET INTELLIGENCE AND RESEARCH OFFICE - סוכנות הביון הממשלתית היפנית, המקבילה ל-CIA האמריקני, ואשר מדווחת 13
 ישירות לראש הממשלה.
 SIEG, L., & KUBO, N. (2015). JAPAN EYES M16-STYLE SPY AGENCY AS IT SEEKS TO SHED PACIFIST PAST. *REUTERS*. 14
 RETRIEVED FROM: [HTTPS://REUT.RS/3i19wI2](https://reut.rs/3i19wI2)